C/2024/6819

29.11.2024

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 21ης Οκτωβρίου 2024

σχετικά με την οικονομική και δημοσιονομική πολιτική, την πολιτική απασχόλησης και τη διαρθρωτική πολιτική της Ιταλίας

(C/2024/6819)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 ([1]) του Συμβουλίου, και ιδίως το άρθρο 3 παράγραφος 3,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών ([2]), και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([3]), με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας («μηχανισμός»), άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο μηχανισμός παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, η οποία συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την Ένωση. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό της οικονομικής πολιτικής, ο μηχανισμός συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη και στην υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, ιδίως μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και για να καταστούν οι οικονομίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στη βελτίωση της εδαφικής συνοχής εντός της Ένωσης και στη στήριξη της συνεχιζόμενης εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

(2) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([4]) («κανονισμός REPowerEU»), ο οποίος εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2023, αποσκοπεί στη σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της Ένωσης από τις εισαγωγές ρωσικών ορυκτών καυσίμων. Με τον τρόπο αυτόν θα βοηθήσει να επιτευχθεί ενεργειακή ασφάλεια και να διαφοροποιηθεί ο ενεργειακός εφοδιασμός της Ένωσης, ενώ παράλληλα θα αυξήσει την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις ικανότητες αποθήκευσης ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση. Η Ιταλία πρόσθεσε ένα νέο κεφάλαιο για το REPowerEU στο οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με στόχο τη χρηματοδότηση καίριων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU.

(3) Στις 16 Μαρτίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ: προοπτικές μετά το 2030» με σκοπό την τεκμηρίωση των αποφάσεων πολιτικής και τη δημιουργία συνθηκών-πλαισίου για την ενίσχυση της ανάπτυξης. Η ανακοίνωση πλαισιώνει την ανταγωνιστικότητα σε εννέα αλληλοενισχυόμενους κινητήριους μοχλούς.

([1]) ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([4]) Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

Μεταξύ των εν λόγω κινητήριων μοχλών, η πρόσβαση σε ιδιωτικά κεφάλαια, η έρευνα και η καινοτομία, η εκπαίδευση και οι δεξιότητες, καθώς και μια λειτουργική ενιαία αγορά αναδεικνύονται ως πρωταρχικές προτεραιότητες πολιτικής για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ώστε να αντιμετωπιστούν οι σημερινές προκλήσεις παραγωγικότητας και να ενισχυθεί η μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της Ένωσης και των κρατών μελών της. Στις 14 Φεβρουαρίου 2024 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Ετήσια έκθεση για την ενιαία αγορά και την ανταγωνιστικότητα 2024». Η εν λόγω ανακοίνωση αναλύει τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και τις προκλήσεις της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς, παρακολουθώντας τις ετήσιες εξελίξεις βάσει των εννέα κινητήριων μοχλών ανταγωνιστικότητας που καθορίστηκαν.

(4) Στις 21 Νοεμβρίου 2023 η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2024, σηματοδοτώντας την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2024 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στις 22 Μαρτίου 2024 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της ετήσιας έρευνας για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2024, οι οποίες επικεντρώνονται στις τέσσερις παραμέτρους της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας. Στις 21 Νοεμβρίου 2023, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2024, στην οποία η Ιταλία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών που μπορεί να αντιμετωπίζουν, ή κινδυνεύουν να αντιμετωπίσουν, ανισορροπίες και για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή ενέκρινε γνώμη σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος 2024 της Ιταλίας. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ και πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2024, όπου αναλύεται η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο ενέκρινε τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ([5]) («σύσταση του 2024 σχετικά με τη ζώνη του ευρώ») στις 12 Απριλίου 2024 και την κοινή έκθεση για την απασχόληση στις 11 Μαρτίου 2024.

(5) Στις 30 Απριλίου 2024 τέθηκε σε ισχύ το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης. Το πλαίσιο περιλαμβάνει τον νέο κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία, τον τροποποιημένο κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου ([6]) για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, καθώς και την τροποποιημένη οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου ([7]) σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών. Οι στόχοι του νέου πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης είναι η προώθηση υγιών και βιώσιμων δημόσιων οικονομικών, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης και ανθεκτικότητας μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων και η πρόληψη των υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης προωθεί επίσης την ανάληψη ιδίας ευθύνης σε εθνικό επίπεδο και επικεντρώνεται περισσότερο σε μεσοπρόθεσμο επίπεδο, σε συνδυασμό με πιο αποτελεσματική και πιο συνεκτική επιβολή. Κάθε κράτος μέλος πρέπει να υποβάλει στο Συμβούλιο και την Επιτροπή εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Ένα εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο περιλαμβάνει τις δημοσιονομικές, μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές δεσμεύσεις ενός κράτους μέλους και καλύπτει χρονικό ορίζοντα προγραμματισμού τεσσάρων ή πέντε ετών, ανάλογα με την κανονική διάρκεια της εθνικής κοινοβουλευτικής περιόδου. Η πορεία των καθαρών δαπανών ([8]) στα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια πρέπει να πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων για θέση ή διατήρηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε αξιόπιστα καθοδική πορεία έως το πέρας της περιόδου προσαρμογής ή για διατήρησή του σε συνετά επίπεδα κάτω από το 60 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ), καθώς και για μείωση και/ή διατήρηση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης κάτω από την τιμή αναφοράς της Συνθήκης του 3 % του ΑΕΠ σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Όταν κράτος μέλος δεσμεύεται να υλοποιήσει ένα κατάλληλο σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σύμφωνα με τα κριτήρια που περιγράφονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263, η περίοδος προσαρμογής μπορεί να παραταθεί έως και κατά τρία έτη. Προκειμένου να στηρίξει την κατάρτιση των εν λόγω εθνικών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών-διαρθρωτικών σχεδίων, στις 21 Ιουνίου 2024, η Επιτροπή δημοσίευσε καθοδήγηση σχετικά με τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχουν τα κράτη μέλη στα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδιά τους και στις ετήσιες εκθέσεις προόδου τους. Σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 36 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, η Επιτροπή διαβίβασε στα κράτη μέλη πορείες αναφοράς και τεχνικές πληροφορίες, ανάλογα με την περίπτωση. Τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλουν τα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδιά τους έως τις 20 Σεπτεμβρίου 2024, εκτός εάν το κράτος μέλος και η Επιτροπή συμφωνήσουν να παρατείνουν την προθεσμία για εύλογο χρονικό διάστημα. Σύμφωνα με τα εθνικά νομικά τους πλαίσια, τα κράτη μέλη μπορούν να συζητούν τα σχέδια μεσοπρόθεσμων σχεδίων τους με τα εθνικά τους κοινοβούλια, να ζητούν από τα ανεξάρτητα δημοσιονομικά όργανα να εκδώσουν γνώμη και να διεξάγουν διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους και άλλους εθνικούς ενδιαφερόμενους φορείς.

([5]) Σύσταση του Συμβουλίου (ΕΕ), της 12ης Απριλίου 2024, σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ (ΕΕ C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΕΕ L 209, 2.8.1997, σ. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών (ΕΕ L 306, 23.11.2011, σ. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Οι καθαρές δαπάνες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 2) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263: «Καθαρές δαπάνες»: οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση i) των δαπανών για τόκους, ii) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, iii) των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, iv) των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, v) των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και vi) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

(6) Το 2024 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται σύμφωνα με την εφαρμογή του μηχανισμού. Η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια συμβάλλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις των ετών 2019, 2020, 2022 και 2023 διατηρούν εξίσου τη σημασία τους για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που έχουν αναθεωρηθεί, επικαιροποιηθεί ή τροποποιηθεί σύμφωνα με τα άρθρα 14, 18 και 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(7) Στις 30 Απριλίου 2021, η Ιταλία υπέβαλε στην Επιτροπή το οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης που καθορίζονται στο παράρτημα V του εν λόγω κανονισμού. Στις 13 Ιουλίου 2021 το Συμβούλιο εξέδωσε την εκτελεστική απόφασή του σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ιταλίας ([9]), η οποία τροποποιήθηκε στις 8 Δεκεμβρίου 2023 δυνάμει του άρθρου 18 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 με σκοπό να επικαιροποιηθεί η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά για μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη, καθώς και να συμπεριληφθεί το κεφάλαιο για το REPowerEU ([10]). Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από την έκδοση απόφασης της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, που δηλώνει ότι η Ιταλία έχει επιτύχει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική επίτευξη προϋποθέτει ότι η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων δεν έχει αναιρεθεί.

(8) Στις 30 Απριλίου 2024 η Ιταλία υπέβαλε το οικείο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2024 και το οικείο πρόγραμμα σταθερότητας 2024, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου ([11]). Σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2024 αποτυπώνει επίσης την εξαμηνιαία έκθεση της Ιταλίας σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την υλοποίηση του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(9) Στις 19 Ιουνίου 2024 η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2024 για την Ιταλία. Αξιολόγησε την πρόοδο της Ιταλίας όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο μεταξύ 2019 και 2023 και προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ιταλίας. Με βάση την εν λόγω ανάλυση, η έκθεση χώρας εντόπισε κενά όσον αφορά τις προκλήσεις που δεν περιλαμβάνονται, ή περιλαμβάνονται μόνο εν μέρει, στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και νέες και αναδυόμενες προκλήσεις. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Ιταλίας όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

(10) Η Επιτροπή διενήργησε εμπεριστατωμένη επισκόπηση βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 για την Ιταλία. Τα κύρια πορίσματα της αξιολόγησης των μακροοικονομικών ευπαθειών της Ιταλίας από το προσωπικό της Επιτροπής για τους σκοπούς του εν λόγω κανονισμού δημοσιεύτηκαν τον Απρίλιο του 2024. Στις 19 Ιουνίου 2024 η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ιταλία αντιμετωπίζει μακροοικονομικές ανισορροπίες μετά τον εντοπισμό υπερβολικών ανισορροπιών το 2023. Ειδικότερα, εξακολουθούν να υπάρχουν ευπάθειες που σχετίζονται με το υψηλό δημόσιο χρέος και τη χαμηλή αύξηση της παραγωγικότητας, σε ένα πλαίσιο εύθραυστης αγοράς εργασίας και ορισμένων εναπομενουσών αδυναμιών στον χρηματοπιστωτικό τομέα, οι οποίες έχουν διασυνοριακό αντίκτυπο. Ο δείκτης δημόσιου χρέους ως προς το ΑΕΠ της Ιταλίας μειώθηκε αισθητά μετά την κορύφωσή του κατά τη διάρκεια της κρίσης της νόσου COVID-19, κυρίως λόγω της ισχυρής αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ. Ωστόσο, ο δείκτης δημόσιου χρέους εξακολουθεί να είναι υψηλός, υπερβαίνοντας το 137 % του ΑΕΠ το 2023, και η πτωτική τάση προβλέπεται να αντιστραφεί κατά το τρέχον και το επόμενο έτος. Η αντιστροφή αυτή αποδίδεται σε μεγάλη αυξητική για το χρέος προσαρμογή αποθεμάτων-ροών, η οποία εξακολουθεί να είναι σημαντική, αν και φθίνουσα, στα δημόσια ελλείμματα, καθώς και στη χαμηλότερη αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ. Η αύξηση της παραγωγικότητας ήταν συνολικά και κατά μέσο όρο θετική αλλά περιορισμένη, γεγονός που επιβεβαιώνει την ανάγκη για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις ώστε να αντιμετωπιστούν οι διαρθρωτικές ελλείψεις και να προαχθούν ευνοϊκές συνθήκες για την αύξηση της παραγωγικότητας. Οι συνθήκες της αγοράς εργασίας βελτιώθηκαν τα τελευταία έτη και δεν μεταφράστηκαν σε μισθολογικές πιέσεις. Τα ποσοστά συμμετοχής στην αγορά εργασίας έχουν αυξηθεί σε πρωτοφανή επίπεδα, αν και εξακολουθούν να είναι συγκριτικά χαμηλά. Ο χρηματοπιστωτικός τομέας ενισχύθηκε περαιτέρω με τη βελτίωση της ποιότητας και της κερδοφορίας των τραπεζικών περιουσιακών στοιχείων, ενώ οι ισολογισμοί των ιταλικών τραπεζών εξακολουθούν να είναι σημαντικά εκτεθειμένοι, αν και σε μειούμενο βαθμό, στα κρατικά δάνεια και στα δάνεια με κρατική εγγύηση. Τα μέτρα πολιτικής υπήρξαν ευνοϊκά για την αντιμετώπιση των ευπαθειών, μεταξύ άλλων μέσω της υλοποίησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, τα οποία, μεταξύ άλλων, προωθούν την παραγωγικότητα και την αύξηση του δυνητικού ΑΕΠ, ώστε να συμβάλουν στη μείωση του δείκτη δημόσιου χρέους μακροπρόθεσμα. Η διατήρηση του ρυθμού υλοποίησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας παραμένει ουσιαστικής σημασίας και θα ήταν σκόπιμη η ανάληψη πρόσθετων προσπαθειών πολιτικής. Είναι σαφές ότι απαιτούνται περισσότερα μέτρα για να μειωθεί

([9]) ST 10160/21 INIT· ST 10160/21 ADD 1· ST 10160/21 ADD 1 REV 1· ST 10160/21 ADD 1 REV 2.

([10]) Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 2023, για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης της 13ης Ιουλίου 2021 σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ιταλίας (ST 16051/23 INIT και ST 16051/23 ADD 1).

([11]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών (ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

ο υψηλός δείκτης δημόσιου χρέους. Το μεταρρυθμισμένο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, παρέχει κατάλληλο και ισχυρό μηχανισμό εποπτείας για την αντιμετώπιση των κινδύνων δημοσιονομικής βιωσιμότητας και τη συμπλήρωση της εποπτείας βάσει της διαδικασίας μακροοικονομικών ανισορροπιών.

(11) Σύμφωνα με στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Ιταλίας μειώθηκε από 8,6 % του ΑΕΠ το 2022 σε 7,4 % το 2023, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης υποχώρησε από 140,5 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2022 σε 137,3 % στα τέλη του 2023. Όπως γνωστοποιήθηκε στην ανακοίνωση της Επιτροπής, της 8ης Μαρτίου 2023, με τίτλο «Κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2024», η Επιτροπή κάνει το πρώτο βήμα για να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος, βάσει των απολογιστικών στοιχείων για το 2023, σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές διατάξεις. Στις 19 Ιουνίου 2024 η Επιτροπή εξέδωσε έκθεση βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, στην οποία αξιολογήθηκε η δημοσιονομική κατάσταση της Ιταλίας, δεδομένου ότι το οικείο έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης το 2023 υπερέβαινε την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη για το έλλειμμα. Η έκθεση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, υπό το πρίσμα της εν λόγω αξιολόγησης και αφού ελήφθη υπόψη η γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής, που διατυπώθηκε σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 4 της Συνθήκης, η Επιτροπή προτίθεται να προτείνει τον Ιούλιο του 2024 την κίνηση διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος για την Ιταλία, υποβάλλοντας πρόταση στο Συμβούλιο για την έκδοση απόφασης βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 6 της Συνθήκης με την οποία διαπιστώνεται η ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος στην Ιταλία.

(12) Στις 12 Ιουλίου 2022 το Συμβούλιο συνέστησε ([12]) στην Ιταλία να εξασφαλίσει το 2023 μια συνετή δημοσιονομική πολιτική, περιορίζοντας συγκεκριμένα την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών κάτω από τη μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος ([13]), λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και προς τα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Ταυτόχρονα, συνέστησε στην Ιταλία να είναι έτοιμη να προσαρμόσει τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στην Ιταλία να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, το 2023 ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ([14]) ήταν ελαφρώς επεκτατικός, κατά 0,3 % του ΑΕΠ, σε περιβάλλον υψηλού πληθωρισμού. Το 2023 η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) είχε συσταλτική συμβολή ύψους 1,0 % του ΑΕΠ στον δημοσιονομικό προσανατολισμό και ήταν σύμφωνη με τη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Η συσταλτική συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών οφειλόταν στην κατά 1,4 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ μείωση του κόστους των (στοχευμένων και μη στοχευμένων) μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις για την αντιμετώπιση των αυξήσεων των τιμών της ενέργειας. Οι συντάξεις και οι περικοπές του μη μισθολογικού κόστους εργασίας ήταν οι κύριοι παράγοντες αύξησης των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων). Οι δαπάνες που χρηματοδοτήθηκαν από επιχορηγήσεις βάσει του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης ανήλθαν στο 1,2 % του ΑΕΠ το 2023. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις ανήλθαν στο 2,9 % του ΑΕΠ το 2023, ποσοστό που συνιστά αύξηση κατά 0,3 εκατοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 2022. Η Ιταλία χρηματοδότησε πρόσθετες επενδύσεις μέσω του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης. Χρηματοδότησε δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, όπως η ενίσχυση των έξυπνων δικτύων, η κατασκευή της «Τυρρηνικής σύνδεσης», η ανάπτυξη συστημάτων ταχείας μαζικής μεταφοράς, η παραγωγή υδρογόνου σε εγκαταλελειμμένες εγκαταστάσεις, οι ταχείες διαδικτυακές συνδέσεις και η ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκηση. Οι εν λόγω δημόσιες επενδύσεις χρηματοδοτούνται εν μέρει από τον μηχανισμό και άλλα ταμεία της Ένωσης.

(13) Στο πρόγραμμα σταθερότητας 2024, το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικές προβλέψεις προβλέπει αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 1,0 % το 2024 και κατά 1,2 % το 2025, ενώ προβλέπει τον πληθωρισμό, μετρούμενο με τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή (ΕνΔΤΚ), στο 1,2 % το 2024 και στο 1,8 % το 2025. Το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης, με την παραδοχή αμετάβλητης νομοθεσίας, προβλέπεται να μειωθεί σε 4,3 % του ΑΕΠ το 2024 και σε 3,7 % του ΑΕΠ το 2025, ενώ ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί, κατά 0,5 εκατοστιαίες μονάδες, σε 137,8 % έως τα τέλη του 2024 και, στη συνέχεια, να αυξηθεί σε 138,9 % έως τα τέλη του 2025. Μετά το 2025 το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να μειωθεί σε 3,0 % του ΑΕΠ το 2026 και σε 2,2 % το 2027. Επομένως, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να μην υπερβεί την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη για το έλλειμμα από το 2026. Αντίστοιχα, μετά το 2025 ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ προβλέπεται να αυξηθεί περαιτέρω σε 139,8 % το 2026 και να μειωθεί οριακά σε 139,6 το 2027.

([12]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 της Ιταλίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2022 της Ιταλίας (ΕΕ C 334 της 1.9.2022, σ. 96).

([13]) Με βάση τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, η μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος της Ιταλίας το 2023 εκτιμάται σε 5,9 % σε ονομαστικούς όρους, με βάση τον 10ετή μέσο πραγματικό δυνητικό ρυθμό αύξησης και τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ για το 2023.

([14]) Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ορίζεται ως μέτρο της ετήσιας μεταβολής της υποκείμενης δημοσιονομικής θέσης της γενικής κυβέρνησης. Αποσκοπεί στην αξιολόγηση της οικονομικής ώθησης που απορρέει από τις δημοσιονομικές πολιτικές, τόσο αυτές που χρηματοδοτούνται σε εθνικό επίπεδο όσο και αυτές που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης. Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός μετράται ως η διαφορά μεταξύ i) της μεσοπρόθεσμης δυνητικής ανάπτυξης και ii) της μεταβολής των πρωτογενών δαπανών, εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων (και εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που σχετίζονται με την κρίση της νόσου COVID-19) και συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται από μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον μηχανισμό και άλλα ταμεία της Ένωσης.

(14) Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το πραγματικό ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 0,9 % το 2024 και κατά 1,1 % το 2025, και ο πληθωρισμός, μετρούμενος με τον ΕνΔΤΚ, θα διαμορφωθεί στο 1,6 % το 2024 και στο 1,9 % το 2025.

(15) Στις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπεται δημόσιο έλλειμμα ύψους 4,4 % του ΑΕΠ το 2024, ενώ ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί σε 138,6 % έως τα τέλη του 2024. Η προβλεπόμενη μείωση του ελλείμματος το 2024 αντικατοπτρίζει κυρίως την πλήρη σταδιακή κατάργηση των μέτρων στήριξης στον τομέα της ενέργειας και το πολύ χαμηλότερο δημοσιονομικό κόστος των πιστώσεων φόρου για την ανακαίνιση κατοικιών (0,25 % του ΑΕΠ από περίπου 3,5 % το 2023), λόγω αλλαγών στη νομοθεσία που είχαν επίσης ως αποτέλεσμα τη στατιστική ταξινόμηση των νέων πιστώσεων φόρου ως «μη πληρωτέων» (ενώ οι προηγούμενες πιστώσεις φόρου ταξινομήθηκαν ως «πληρωτέες»). Η αύξηση του δείκτη χρέους ως προς το ΑΕΠ το 2024 αντικατοπτρίζει την έντονη αύξηση της προσαρμογής αποθεμάτων-ροών λόγω της καθυστερημένης επίπτωσης στις ταμειακές ροές των πιστώσεων φόρου της περιόδου 2021-2023 για την ανακαίνιση κατοικιών που είχαν ήδη καταγραφεί σε δεδουλευμένη λογιστική βάση στο έλλειμμα. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός προβλέπεται να είναι συσταλτικός στο 3,1 % του ΑΕΠ το 2024.

(16) Δαπάνες ύψους 0,6 % του ΑΕΠ αναμένεται να χρηματοδοτηθούν με μη επιστρεπτέα στήριξη («επιχορηγήσεις») βάσει του μηχανισμού το 2024, έναντι 0,8 % του ΑΕΠ το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις βάσει του μηχανισμού θα καταστήσουν δυνατή την πραγματοποίηση επενδύσεων υψηλής ποιότητας και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την παραγωγικότητα χωρίς άμεσο αντίκτυπο στο ισοζύγιο ή το χρέος της γενικής κυβέρνησης της Ιταλίας. Δαπάνες ύψους 1,3 % του ΑΕΠ αναμένεται να χρηματοδοτηθούν με δάνεια από τον μηχανισμό το 2024, έναντι 0,3 % του ΑΕΠ το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής.

(17) Στις 14 Ιουλίου 2023 το Συμβούλιο συνέστησε ([15]) στην Ιταλία να διασφαλίσει συνετή δημοσιονομική πολιτική, ιδίως περιορίζοντας την ονομαστική αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών ([16]) το 2024 σε ποσοστό που να μην υπερβαίνει το 1,3 %. Κατά την εκτέλεση των προϋπολογισμών τους για το 2023 και την κατάρτιση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων τους για το 2024, τα κράτη μέλη κλήθηκαν να λάβουν υπόψη ότι η Επιτροπή θα πρότεινε στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος βάσει των απολογιστικών στοιχείων για το 2023. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, οι καθαρές εθνικά χρηματοδοτούμενες πρωτογενείς δαπάνες της Ιταλίας προβλέπεται να μειωθούν κατά 2,8 % το 2024 ([17]), ποσοστό που είναι χαμηλότερο από τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης. Αυτό το χαμηλότερο ποσοστό δαπανών έναντι του συνιστώμενου μέγιστου ρυθμού αύξησης των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών αντιστοιχεί σε 2,0 % του ΑΕΠ το 2024. Ωστόσο, οι καθαρές δαπάνες το 2023 ήταν υψηλότερες από τις αναμενόμενες κατά τον χρόνο έκδοσης της σύστασης (κατά 2,9 % του ΑΕΠ). Εάν οι καθαρές δαπάνες το 2023 ήταν οι ίδιες με τις αναμενόμενες κατά τον χρόνο έκδοσης της σύστασης, ο προκύπτων ρυθμός αύξησης των καθαρών δαπανών το 2024 θα υπερέβαινε τον συνιστώμενο ρυθμό αύξησης κατά 0,9 % του ΑΕΠ. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με την Επιτροπή, μόλις ληφθεί υπόψη το αποτέλεσμα βάσης που προκύπτει από τις υψηλότερες από τις αναμενόμενες καθαρές δαπάνες το 2023, εκτιμάται ότι οι καθαρές εθνικά χρηματοδοτούμενες πρωτογενείς δαπάνες ενδέχεται να μην συνάδουν πλήρως με τη σύσταση.

(18) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε στην Ιταλία να λάβει μέτρα για τη σταδιακή κατάργηση των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας τα οποία είναι σε ισχύ και να χρησιμοποιήσει τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος, το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Το Συμβούλιο συνέστησε περαιτέρω ότι, εάν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας καταστήσουν αναγκαία τη θέσπιση νέων μέτρων στήριξης ή τη συνέχισή τους, η Ιταλία πρέπει να διασφαλίσει ότι τα εν λόγω μέτρα στήριξης στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, είναι δημοσιονομικώς ανεκτά και διατηρούν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το καθαρό δημοσιονομικό κόστος ([18]) των μέτρων στήριξης στον τομέα της ενέργειας εκτιμάται σε 1,0 % του ΑΕΠ το 2023 και σύμφωνα με τις προβλέψεις σε 0,0 % το 2024. Εάν τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν χρησιμοποιηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος, όπως συνέστησε το Συμβούλιο, οι προβολές αυτές θα συνεπάγονται δημοσιονομική προσαρμογή ύψους 1,0 % του ΑΕΠ το 2024, ενώ οι καθαρές εθνικά χρηματοδοτούμενες πρωτογενείς δαπάνες ([19]) έχουν συσταλτική συμβολή στον δημοσιονομικό

([15]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 2023, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 της Ιταλίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 της Ιταλίας (ΕΕ C 312 της 1.9.2023, σ. 105).

([16]) Ως καθαρές πρωτογενείς δαπάνες ορίζονται οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δαπάνες εκτός i) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, ii) των δαπανών για τόκους, iii) των δαπανών για την κυκλική ανεργία και iv) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

([17]) Λαμβάνονται υπόψη τα έκτακτα μέτρα ύψους 0,04 % του ΑΕΠ το 2024 σχετικά με διάφορους παρακρατούμενους φόρους και έσοδα που συνδέονται με την οικειοθελή τακτοποίηση από την πλευρά των φορολογουμένων της προηγούμενης φορολογικής τους κατάστασης («*tregua fiscale*») με μειωμένες κυρώσεις και πρόστιμα, που αντισταθμίστηκαν από παρεμβάσεις για τις πλημμύρες οι οποίες έπληξαν την Ιταλία τον Μάιο του 2023 [και ύψους 0,3 % του ΑΕΠ το 2023 σχετικά με διάφορους παρακρατούμενους φόρους και έσοδα που συνδέονται με την οικειοθελή τακτοποίηση από την πλευρά των φορολογουμένων της προηγούμενης φορολογικής τους κατάστασης («*tregua fiscale*») με μειωμένες κυρώσεις και πρόστιμα, που αντισταθμίστηκαν μόνο εν μέρει από παρεμβάσεις για τις πλημμύρες οι οποίες έπληξαν την Ιταλία τον Μάιο του 2023]. Στις 14 Ιουλίου 2023 το Συμβούλιο αναφέρθηκε επίσης στις καταστροφικές πλημμύρες που έπληξαν την Ιταλία τον Μάιο του 2023 και συμφώνησε να ληφθεί υπόψη το κόστος των μέτρων άμεσης στήριξης έκτακτης ανάγκης εξαιτίας των εν λόγω πλημμυρών στις μεταγενέστερες αξιολογήσεις της συμμόρφωσης και να θεωρηθούν τα μέτρα, καταρχήν, έκτακτα και προσωρινά.

([18]) Το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων και των δαπανών και, κατά περίπτωση, χωρίς τα έσοδα από φόρους επί των απροσδόκητων κερδών των προμηθευτών ενέργειας.

([19]) Για τη μέτρηση της συμβολής αυτής χρησιμοποιείται η μεταβολή των πρωτογενών δαπανών της γενικής κυβέρνησης, χωρίς i) τις πρόσθετες δημοσιονομικές επιπτώσεις των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, ii) τις έκτακτες δαπάνες, iii) τις δαπάνες για την κυκλική ανεργία και iv) τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται με μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) βάσει του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης, σε σχέση με τον μεσοπρόθεσμο (10ετή) μέσο ρυθμό αύξησης του δυνητικού ονομαστικού ΑΕΠ, εκφραζόμενη ως ποσοστό του ονομαστικού ΑΕΠ.

προσανατολισμό ύψους 2,7 % του ΑΕΠ κατά το εν λόγω έτος. Ωστόσο, αυτή η συσταλτική συμβολή οφείλεται στη συσταλτική συμβολή άλλων κεφαλαιουχικών δαπανών ύψους 3,2 % του ΑΕΠ, η οποία συνδέεται κυρίως με την απότομη μείωση των επιδοτήσεων που σχετίζονται με πιστώσεις φόρου για την ανακαίνιση κατοικιών το 2024 που αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη 15. Ταυτόχρονα, η συμβολή των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών πρωτογενών δαπανών στον δημοσιονομικό προσανατολισμό, η οποία επηρεάζεται από τη σταδιακή κατάργηση των υφιστάμενων μέτρων στήριξης στον τομέα της ενέργειας, προβλέπεται να είναι επεκτατική κατά 0,4 % του ΑΕΠ, γεγονός που υποδηλώνει ότι τα κονδύλια ύψους 0,8 % του ΑΕΠ τα οποία θα εξοικονομηθούν από τα υφιστάμενα μέτρα στήριξης στον τομέα της ενέργειας θα χρησιμοποιηθούν πλήρως για επεκτατικές πολιτικές που αυξάνουν τις καθαρές τρέχουσες δαπάνες το 2024, συμπεριλαμβανομένων των περικοπών του μη μισθολογικού κόστους εργασίας. Τα μέτρα στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας καταργήθηκαν σταδιακά το 2023 και το 2024. Αυτό συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Ωστόσο, τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν δεν προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν πλήρως για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος. Υπάρχει το ενδεχόμενο αυτό να μη συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου.

(19) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στην Ιταλία να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις και να διασφαλίσει την αποτελεσματική απορρόφηση των επιχορηγήσεων βάσει του μηχανισμού και άλλων κονδυλίων της Ένωσης, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις προβλέπεται να μειωθούν από 2,9 % του ΑΕΠ το 2023 σε 2,8 % του ΑΕΠ το 2024 ([20]). Αυτό συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Αντίστοιχα, οι δημόσιες δαπάνες που χρηματοδοτούνται με έσοδα από ταμεία της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των επιχορηγήσεων στο πλαίσιο του μηχανισμού, αναμένεται να μειωθούν στο 0,8 % του ΑΕΠ το 2024 (από 1,2 % του ΑΕΠ το 2023), κυρίως σε σχέση με τη Συνδρομή στην Ανάκαμψη για τη Συνοχή και τις Περιοχές της Ευρώπης (ReactEU).

(20) Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων και με την παραδοχή ότι η πολιτική θα παραμείνει αμετάβλητη, οι εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπουν δημόσιο έλλειμμα ίσο με 4,7 % του ΑΕΠ το 2025. Η αύξηση του ελλείμματος το 2025 αποτυπώνει κυρίως την αναμενόμενη παράταση των περικοπών του μη μισθολογικού κόστους εργασίας, με βάση την παραδοχή ότι η πολιτική θα παραμείνει αμετάβλητη, και την περαιτέρω αύξηση των δαπανών για τόκους. Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω στο 141,7 % έως τα τέλη του 2025. Η προβλεπόμενη αύξηση του δείκτη χρέους ως προς το ΑΕΠ το 2025 αντικατοπτρίζει κυρίως μια λιγότερο ευνοϊκή διαφορά επιτοκίων και ρυθμού ανάπτυξης και μια αυξητική για το χρέος προσαρμογή αποθεμάτων-ροών που σχετίζεται με τις καθυστερημένες ταμειακές επιπτώσεις της ανακαίνισης κατοικιών με κρατική στήριξη.

(21) Τα φορολογικά έσοδα της Ιταλίας σε σχέση με το ΑΕΠ είναι σχετικά υψηλά σε σύγκριση με τα ομότιμα κράτη μέλη, ενώ η κύρια συμβολή προέρχεται από τη φορολόγηση της εργασίας. Μετά την κοινοβουλευτική έγκριση του εξουσιοδοτικού νόμου που προβλέπει ευρεία εντολή για τη μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος, η κυβέρνηση εξέδωσε διάφορα εκτελεστικά διατάγματα. Ωστόσο, τα μέτρα που έχουν εγκριθεί μέχρι στιγμής δεν αντιμετωπίζουν τα βασικά προβλήματα του φορολογικού συστήματος, και οι περικοπές του μη μισθολογικού κόστους εργασίας, οι οποίες θεσπίστηκαν μόνο έως το 2024 και χρηματοδοτούνται μέσω προσωρινών διατάξεων, έχουν αρκετά περιορισμένο πεδίο εφαρμογής. Επιπλέον, η επέκταση των φορολογικών καθεστώτων ενιαίου συντελεστή, μεταξύ άλλων για τους αυτοαπασχολουμένους, επιδείνωσε την οριζόντια ισότητα και αποτελεσματικότητα του φορολογικού συστήματος περιορίζοντας την αναδιανομή, ευνοώντας συγκεκριμένες κατηγορίες φορολογουμένων και αποθαρρύνοντας την επιχειρηματική ανάπτυξη. Επιπλέον, ενώ επί του παρόντος υλοποιούνται διάφορα σημαντικά μέτρα για τη φορολογική διοίκηση και απλούστευση στο πλαίσιο του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, όπως οι προσυμπληρωμένες δηλώσεις ΦΠΑ, άλλα πρόσφατα μέτρα ενδέχεται να έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στη φορολογική συμμόρφωση. Σε αυτά περιλαμβάνονται η 5ετής προθεσμία για την είσπραξη φορολογικών λογαριασμών, η μείωση των κυρώσεων που σχετίζονται με τη διαφυγή φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, και η ανανέωση μέτρων παρόμοιων με τις φορολογικές αμνηστίες. Απαιτείται επίσης στενή παρακολούθηση των αποτελεσμάτων που θα έχει στη φορολογική συμμόρφωση το σύστημα προηγούμενης συμφωνίας μεταξύ του φορολογουμένου και της διοίκησης όσον αφορά τις φορολογικές υποχρεώσεις των μικρών επιχειρήσεων. Συνολικά, μια πιο διαρθρωτική και φιλοαναπτυξιακή μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος θα απαιτούσε δημοσιονομικά ουδέτερη μετατόπιση της φορολογικής επιβάρυνσης από παραγωγικούς παράγοντες σε άλλες πηγές, λιγότερο επιζήμιες για την ανάπτυξη. Στο πλαίσιο αυτό, δεν είναι ακόμη γνωστές λεπτομέρειες σχετικά με τον σχεδιαζόμενο εξορθολογισμό του φόρου προστιθέμενης αξίας, ενώ δεν συμπεριλήφθηκε στον εξουσιοδοτικό νόμο για τη φορολογική μεταρρύθμιση η επικαιροποίηση των αντικειμενικών αξιών, οι οποίες είναι σε μεγάλο βαθμό παρωχημένες και αποκλίνουν από τις αγοραίες αξίες. Επιπλέον, παρατηρούνται σημαντικές απώλειες εσόδων σε σχέση με τις δημόσιες συμβάσεις παραχώρησης, μεταξύ άλλων για τις παραλίες. Επιπλέον, παρά τα σχετικά υψηλά έσοδα από περιβαλλοντικούς φόρους, το φορολογικό σύστημα της Ιταλίας θα μπορούσε να στηρίξει καλύτερα την πράσινη μετάβαση, ιδίως ευθυγραμμίζοντας τη φορολογία με το επίπεδο των εκπομπών CO_2 των πηγών ενέργειας και των οχημάτων, συμπεριλαμβανομένων των εταιρικών οχημάτων.

([20]) Κατά τη στρογγυλοποίηση στο πρώτο δεκαδικό ψηφίο, η διαφορά των εθνικά χρηματοδοτούμενων δημόσιων επενδύσεων μεταξύ 2024 και 2023 είναι 0,0.

(22) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 και το κριτήριο 2.2 του παραρτήματος V του εν λόγω κανονισμού, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις αναμένεται να συμβάλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Εντός αυτού του αυστηρού χρονικού πλαισίου, είναι αναγκαίο να προχωρήσει ταχέως η αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, για την ενίσχυση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας της Ιταλίας μέσω της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, με παράλληλη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας έως τον Αύγουστο του 2026 είναι αναγκαίο η Ιταλία να συνεχίσει την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και να επιταχύνει τις επενδύσεις αντιμετωπίζοντας σχετικές προκλήσεις και διασφαλίζοντας παράλληλα ισχυρή διοικητική ικανότητα. Ειδικότερα, οι επενδύσεις συγκεντρώνονται σε μεγάλο βαθμό προς το τέλος της υλοποίησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής. Η συστηματική συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων, της κοινωνίας των πολιτών και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση της επιτυχούς υλοποίησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(23) Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([21]), η Ιταλία οφείλει να επανεξετάσει κάθε πρόγραμμα που υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+), το Ταμείο Συνοχής και το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ) έως τον Μάρτιο του 2025, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τις προκλήσεις που προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2024, καθώς και το οικείο εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα. Η εν λόγω επανεξέταση αποτελεί τη βάση για την οριστική κατανομή της ενωσιακής χρηματοδότησης που περιλαμβάνει κάθε πρόγραμμα. Μολονότι η Ιταλία έχει σημειώσει πρόοδο ως προς την εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής και του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, εξακολουθούν να υπάρχουν προβλήματα και περιφερειακές ανισότητες μεταξύ των κεντρικών και βόρειων περιοχών της χώρας, αφενός, και των νότιων περιοχών, αφετέρου. Είναι κρίσιμης σημασίας να επιταχυνθεί η εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής σε συνδυασμό με την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας σε εθνικό και ιδίως σε υποεθνικό επίπεδο. Οι προτεραιότητες που συμφωνήθηκαν στα προγράμματα εξακολουθούν να είναι συναφείς. Πέρα από τα μέτρα διοικητικής ικανότητας, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να πραγματοποιηθούν γρήγορα επενδύσεις στην έρευνα, την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα, ιδίως στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες, σε συνδυασμό με τα σχέδια ανάπτυξης υποδομών και τις περιφερειακές στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης. Η Ιταλία θα πρέπει να συνεχίσει να βελτιώνει την ποιότητα των βασικών δημόσιων υπηρεσιών στον Νότο, ιδίως των υπηρεσιών ύδρευσης και αποβλήτων, μεταξύ άλλων προωθώντας ενιαίους φορείς εκμετάλλευσης σε περιφερειακό επίπεδο. Εξακολουθεί να είναι σημαντικό να προωθηθεί η αναβάθμιση των δεξιοτήτων και η επανειδίκευση, μεταξύ άλλων για την πράσινη μετάβαση, με την αύξηση του ποσοστού ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και του ποσοστού ενηλίκων που είναι εγγεγραμμένοι σε προγράμματα κατάρτισης. Η μείωση του αριθμού των νέων που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης μέσω της βελτίωσης του εκπαιδευτικού συστήματος και της καλύτερης στόχευσης των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα, ιδίως στον Νότο. Επιπλέον, είναι αναγκαίο να συνεχιστεί η στήριξη της απασχόλησης των γυναικών μέσω της αύξησης της προσφοράς οικονομικά προσιτών και ποιοτικών βρεφονηπιακών σταθμών. Η Ιταλία θα μπορούσε επίσης να αξιοποιήσει την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη, που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/795 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([22]), για τη στήριξη των βιομηχανικών οικοσυστημάτων, ιδίως στον Νότο. Η αποτελεσματική παρέμβαση θα μπορούσε να συνεπάγεται ολοκληρωμένες βιομηχανικές πολιτικές που στηρίζουν την ανάπτυξη και την εφαρμογή στρατηγικών τεχνολογιών, ιδίως στους τομείς της ψηφιακής καινοτομίας, των καθαρών και αποδοτικών ως προς τη χρήση των πόρων τεχνολογιών, ειδικότερα στους τομείς που έχουν ήδη ισχυρή παρουσία στον Νότο, όπως η αυτοκινητοβιομηχανία και η αεροναυπηγική βιομηχανία. Το στρατηγικό σχέδιο για τη νέα ενιαία ειδική οικονομική ζώνη για τον Νότο θα μπορούσε να αποτελέσει ένα συνεκτικό πλαίσιο για την τόνωση της επιχειρηματικής καινοτομίας και παραγωγικότητας στοχεύοντας σε κρίσιμα έργα και ενισχύοντας την ολοκλήρωση όλων των αξιακών αλυσίδων.

(24) Πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις στις οποίες ανταποκρίνονται το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης, η Ιταλία αντιμετωπίζει διάφορες πρόσθετες προκλήσεις που σχετίζονται με τη φορολογία, το δημογραφικό, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεών του στη δημοσιονομική βιωσιμότητα, τη βιομηχανική στρατηγική και την πολιτική ανταγωνισμού.

(25) Η Ιταλία είναι ένα από τα κράτη μέλη με τον γηραιότερο πληθυσμό, το χαμηλότερο ποσοστό γεννήσεων και υψηλότερη από τον μέσο όρο ηλικία των γυναικών που γεννούν το πρώτο παιδί τους. Το μεταναστευτικό ισοζύγιο παραμένει θετικό, αλλά δεν αντισταθμίζει πλέον το χαμηλό ποσοστό γεννήσεων. Ως εκ τούτου, ο πληθυσμός σε ηλικία εργασίας εξακολουθεί να

([21]) Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([22]) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/795 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Φεβρουαρίου 2024, για τη θέσπιση της πλατφόρμας στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη (STEP) και την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ και των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1058, (ΕΕ) 2021/1056, (ΕΕ) 2021/1057, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) 2021/1060, (ΕΕ) 2021/523, (ΕΕ) 2021/695, (ΕΕ) 2021/697 και (ΕΕ)2021/241 (ΕΕ L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

συρρικνώνεται, περιορίζοντας τη δυνητική ανάπτυξη. Οι δυσμενείς δημογραφικές εξελίξεις πρόκειται να αυξήσουν τις συνταξιοδοτικές δαπάνες ως ποσοστό του ΑΕΠ έως το 2040, οι οποίες επιδεινώνονται περαιτέρω από τα καθεστώτα πρόωρης συνταξιοδότησης που θεσπίστηκαν τα τελευταία έτη. Σε πιο μακροπρόθεσμο επίπεδο, οι συνταξιοδοτικές δαπάνες αναμένεται να μειωθούν σταδιακά, μεταξύ άλλων χάρη στη μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος του 2011, εφόσον αυτό εφαρμοστεί πλήρως και, μεταξύ άλλων, περιοριστούν τα καθεστώτα πρόωρης συνταξιοδότησης. Στον μετριασμό του δημογραφικού προβλήματος μπορούν να συμβάλουν μια ισχυρότερη και χωρίς αποκλεισμούς αγορά εργασίας, ιδίως για τις γυναίκες και τους νέους, σε συνδυασμό με υψηλότερη ποιότητα εργασίας, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα χαμηλότερα επίπεδα φτώχειας των εργαζομένων και την καλύτερη πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους σε άτυπη απασχόληση. Προς τον σκοπό αυτόν, θα μπορούσαν επίσης να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο οι πολιτικές που σχετίζονται με την οικογένεια, όπως μέτρα για την προώθηση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, ίσες ευκαιρίες, καθώς και προσβάσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες φροντίδας. Επιπλέον, η μετανάστευση θα μπορούσε επίσης να χρησιμοποιηθεί για την αντιμετώπιση της δημογραφικής συρρίκνωσης, ιδίως βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα. Μολονότι τα μέτρα που ελήφθησαν το 2024 αυξάνουν τον αριθμό των υπηκόων τρίτων χωρών που γίνονται δεκτοί στην Ιταλία και απλουστεύουν την αναγνώριση αλλοδαπών εκπαιδευτικών τίτλων, μια ολοκληρωμένη στρατηγική για την προσέλκυση και τη διατήρηση εργαζομένων και σπουδαστών υψηλής ειδίκευσης εξακολουθεί να είναι καίριας σημασίας για την καταπολέμηση της διαρροής εγκεφάλων και την αντιμετώπιση των δημογραφικών τάσεων. Στο πλαίσιο αυτό, όλα τα εν λόγω μέτρα θα συμβάλουν επίσης στη στήριξη της ανοδικής κοινωνικής σύγκλισης, σύμφωνα με την ανάλυση ανά χώρα δεύτερου σταδίου που πραγματοποίησαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής με βάση τα χαρακτηριστικά του πλαισίου κοινωνικής σύγκλισης, το οποίο εφαρμόστηκε πιλοτικά το 2024. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο περιλαμβάνει την εποπτεία της εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών της Επιτροπής για την απασχόληση, μεταξύ άλλων μέσω ενός πλαισίου για τον εντοπισμό των κινδύνων για την κοινωνική σύγκλιση.

(26) Η οικονομία του Νότου της Ιταλίας συνέβαλε στην ανάκαμψη μετά την πανδημία COVID. Ωστόσο, οι νότιες περιφέρειες εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από οικονομικές δραστηριότητες με χαμηλότερη προστιθέμενη αξία απ' ό,τι οι κεντρικές και βόρειες περιφέρειες. Επιπλέον, οι εξαγωγές των νότιων περιφερειών αναμένεται να επηρεαστούν ιδίως από τις προσπάθειες απανθρακοποίησης. Οι οικονομικές δραστηριότητες στον Νότο υποστηρίζονται από διάφορα μέτρα πολιτικής, ιδίως φορολογικά κίνητρα. Το 2023 η Ιταλία δημιούργησε ενιαία ειδική οικονομική ζώνη για τον Νότο, μεταβιβάζοντας την αρμοδιότητα για τις προηγούμενες ζώνες σε ένα μόνο όργανο στο πλαίσιο της Προεδρίας του Υπουργικού Συμβουλίου από την 1η Μαρτίου 2024. Το στρατηγικό σχέδιο για την εν λόγω ζώνη αναμένεται να εγκριθεί έως την 31η Ιουλίου 2024. Ο μηχανισμός και άλλα ταμεία της Ένωσης συμβάλλουν στην υλοποίηση επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων στις νότιες περιφέρειες. Χρειάζεται μια βιομηχανική και αναπτυξιακή στρατηγική για τον Νότο για την καλύτερη στόχευση των υφιστάμενων μέτρων πολιτικής και τη βελτίωση της προστιθέμενης αξίας των ενωσιακών και των εθνικών επενδύσεων. Εν προκειμένω, ο Νότος διαθέτει σημαντικές δυνατότητες σε διάφορους τομείς, όπως η εφοδιαστική στη Μεσόγειο και οι αξιακές αλυσίδες των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Επιπλέον, η ενίσχυση των δεσμών επιστήμης-επιχειρήσεων για τη μετατροπή της επιστημονικής γνώσης σε πρακτικές λύσεις είναι καίριας σημασίας για την αναζωογόνηση της βιομηχανίας και την τοποθέτηση του Νότου στις παγκόσμιες αξιακές αλυσίδες. Προς τον σκοπό αυτόν, θα είναι καθοριστικής σημασίας η περαιτέρω θεσμοθέτηση του ρόλου των γραφείων μεταφοράς τεχνολογίας, ιδίως στον Νότο, για παράδειγμα με την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας. Ο προσδιορισμός και η επιλογή αυτών των στρατηγικών τομέων στο πλαίσιο μιας αναπτυξιακής στρατηγικής αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των νότιων περιφερειών, με θετικό αντίκτυπο σε εθνικό επίπεδο. Η στοχοθέτηση των υφιστάμενων μέτρων πολιτικής και η εστίαση των προγραμματισμένων επενδύσεων σε αυτούς τους τομείς μπορούν να αυξήσουν περαιτέρω τον οικονομικό τους αντίκτυπο.

(27) Οι βελτιώσεις στο επιχειρηματικό περιβάλλον θα διευκολύνουν την επιχειρηματικότητα, και οι καλύτεροι όροι-πλαίσιο για τον ανταγωνισμό θα ευνοήσουν την αποτελεσματικότερη κατανομή των πόρων και θα οδηγήσουν σε βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας. Η ενίσχυση του ανταγωνισμού και η βελτίωση των τομεακών ρυθμίσεων θα ωφελήσουν επίσης τους καταναλωτές και θα βελτιώσουν τα δημόσια οικονομικά, συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση των ευπαθειών της Ιταλίας όσον αφορά το υψηλό δημόσιο χρέος και τη χαμηλή αύξηση της παραγωγικότητας, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 10. Η εφαρμογή των ετήσιων νόμων περί ανταγωνισμού του 2021 και του 2022 έχει αρχίσει και θα πρέπει να συνεχιστεί. Σύμφωνα με την ιταλική νομοθεσία, το ιταλικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας προβλέπει τη θέσπιση νόμου περί ανταγωνισμού σε ετήσια βάση. Ωστόσο, δεν προσδιορίζει όλους τους τομείς που πιθανώς θα καλύπτονται από τους ετήσιους νόμους περί ανταγωνισμού. Μια νομοθετική πρωτοβουλία, βάσει κατάλληλης εκτίμησης επιπτώσεων των κανονιστικών ρυθμίσεων, είναι ιδιαίτερα σκόπιμη για το λιανικό εμπόριο, ιδίως όσον αφορά τον κανονισμό για τη δημιουργία νέων καταστημάτων και την προώθηση πωλήσεων, για τα νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα, ιδίως για τη χαλάρωση των όρων πρόσβασης σε αυτά, καθώς και για τους σιδηροδρόμους, όπου η ανάθεση συμβάσεων για υπηρεσίες περιφερειακών μεταφορών και υπεραστικές υπηρεσίες πρέπει να είναι ανταγωνιστική. Επιπλέον, σύμφωνα με την ιταλική αρχή ανταγωνισμού, εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικοί φραγμοί στον ανταγωνισμό σε ορισμένους άλλους τομείς, όπως οι ταχυδρομικές υπηρεσίες, τα φαρμακευτικά προϊόντα, τα εμπορικά επιμελητήρια και οι υπηρεσίες μίσθωσης οχημάτων με οδηγό.

(28) Δεδομένης της στενής διασύνδεσης των οικονομιών των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ και της συλλογικής συνεισφοράς τους στη λειτουργία της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, το 2024 το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ να λάβουν μέτρα, μεταξύ άλλων μέσω των σχεδίων τους για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα, για να εφαρμόσουν τη σύσταση του 2024 σχετικά με τη ζώνη του ευρώ. Όσον αφορά την Ιταλία, οι συστάσεις 1, 2, 3 και 4 συμβάλλουν στην υλοποίηση της πρώτης, της δεύτερης, της τρίτης και της τέταρτης σύστασης που διατυπώνονται στη σύσταση του 2024 σχετικά με τη ζώνη του ευρώ.

(29) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και των συμπερασμάτων σχετικά με την ύπαρξη ανισορροπιών, οι συστάσεις βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις 1, 2, 3 και 4. Οι πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 1 συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των ευπαθειών που συνδέονται με το υψηλό δημόσιο χρέος. Οι πολιτικές που αναφέρονται στις συστάσεις 2, 3 και 4 συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των ευπαθειών που συνδέονται με τη χαμηλή αύξηση της παραγωγικότητας, που κατ' επέκταση στηρίζει την αύξηση του δυνητικού ΑΕΠ, και, ως εκ τούτου, συμβάλλουν επίσης στην υλοποίηση της σύστασης 1. Οι συστάσεις 1, 2, 3 και 4 συμβάλλουν τόσο στην αντιμετώπιση των ανισορροπιών όσο και στην εφαρμογή της σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 28.

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Ιταλία να λάβει μέτρα το 2024 και το 2025 προκειμένου:

1. Να υποβάλει εγκαίρως το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του μεταρρυθμισμένου Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, να περιορίσει την αύξηση των καθαρών δαπανών το 2025 σε ρυθμό που να συνάδει, μεταξύ άλλων, με τη θέση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε αξιόπιστα καθοδική πορεία σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα και με τη μείωση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης προς την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Να καταστήσει το φορολογικό σύστημα πιο υποστηρικτικό για την ανάπτυξη, με έμφαση στη μείωση του μη μισθολογικού κόστους εργασίας και σύμφωνα με τους στόχους δημοσιονομικής βιωσιμότητας, μεταξύ άλλων μειώνοντας τις φορολογικές δαπάνες και επικαιροποιώντας τις αντικειμενικές αξίες, διασφαλίζοντας παράλληλα τη δικαιοσύνη και την προοδευτικότητα και στηρίζοντας την πράσινη μετάβαση.

2. Να ενισχύσει τη διοικητική ικανότητα διαχείρισης των κονδυλίων της Ένωσης, να επιταχύνει τις επενδύσεις και να διατηρήσει τη δυναμική υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων. Να αντιμετωπίσει τις σχετικές προκλήσεις, ώστε να καταστεί δυνατή η αδιάλειπτη, ταχεία και αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, διασφαλίζοντας την ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων έως τον Αύγουστο του 2026. Να επιταχύνει την εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής. Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των εν λόγω προγραμμάτων, να εξακολουθήσει να επικεντρώνεται στις συμφωνηθείσες προτεραιότητες, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις δυνατότητες που παρέχει η πρωτοβουλία για την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

3. Προκειμένου να μετριαστούν οι επιπτώσεις στη δυνητική ανάπτυξη, να αντιμετωπίσει τις αρνητικές δημογραφικές τάσεις, μεταξύ άλλων προσελκύοντας και διατηρώντας εργαζομένους με επαρκείς δεξιότητες και αντιμετωπίζοντας τις προκλήσεις της αγοράς εργασίας, ιδίως όσον αφορά τις γυναίκες, τους νέους και τη φτώχεια των εργαζομένων, ειδικότερα των εργαζομένων με άτυπες συμβάσεις.

4. Να καθορίσει βιομηχανική και αναπτυξιακή στρατηγική για να μειώσει το εδαφικό χάσμα εξορθολογίζοντας τα υφιστάμενα μέτρα πολιτικής και λαμβάνοντας υπόψη τα βασικά έργα υποδομής και τις στρατηγικές αξιακές αλυσίδες. Να αντιμετωπίσει τους εναπομείναντες περιορισμούς του ανταγωνισμού, ιδίως στον τομέα του λιανικού εμπορίου, των νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελμάτων και των σιδηροδρόμων.

Λουξεμβούργο, 21 Οκτωβρίου 2024.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

NAGY I.